

în alte sate¹. Alții, în sfârșit, s-au mutat în primele săptămâni sau luni după alcătuirea catagrafiei. Astfel, chiar la 30 aprilie, cinci familii de băjenari din Buzău se mutau la Rîmnicu-Sărat², iar alte zece familii plecau la Giurgiu³, sau chiar peste Dunăre⁴, ultimele treceri, care au durat pînă în 1834, fiind arătate mai sus. De aceea catagrafiile lui Nenovici, cu rezervele făcute și cu excepția județelor Ialomița, Teleorman și Olt, unde sînt total incomplete, nu au valoare decît pentru lunile în care au fost executate. Ele înregistrează însă, măcar incomplet, răspîndirea și prezența băjenarilor într-un anumit moment — primăvara anului 1831 — și aceasta este importanța lor. Faptul că celor înregistrați li se dădeau în iunie «biletele» cerute Divanului de către Nenovici, bilete care atestau posesorului calitatea de băjenar scutit total de dări pe trei ani cu începere de la 1 ianuarie 1831 și cu plata pe jumătate pe următorii șapte ani⁵, a frînat într-o anumită măsură năzuința multora de a se reîntoarce peste Dunăre.

Catagrafia lui Kiselef. Recensămîntul ordonat de Kiselef și care era terminat în septembrie 1831 a înregistrat și pe băjenari, găsind în total 5 249 de familii. Iată cifrele care se indică pe județe la această rubrică, pe număr de familii: Ilfov 1 077, Rîmnicu-Sărat 117, Brăila 1 294, Buzău 96, Săcuieni 8, Prahova 201, Ialomița 205, Dîmbovița —, Vlașca 151, Teleorman 169, Muscel⁶ —, Argeș 4, Olt 424, Romanai 411, Vîlcea 1, Dolj 405, Gorj —, Mehedinți 145, orașul București 541.

Acest recensămînt sau catagrafie fiscală poate fi socotit, pentru cele mai multe județe ale țării, drept o lucrare completă, cu toate inevitabilele sustrageri de la înregistrare. Desigur, aici nu s-a făcut deosebire între băjenarii bulgari, români, greci sau sirbi. Cele 5 249 de familii, adică aproximativ 26 000 de băjenari, pot fi luați, cu foarte mici excepții, ca o cifră reală⁷, existentă în toamna anului 1831. Aceasta înseamnă că față de statistica lui Nenovici numărul băjenarilor crescuse la București cu încă 1 000 de inși în intervalul aprilie—septembrie 1831 și cu 800 pentru județul Ilfov. O comparație a cifrelor ne-ar îndemna să credem că în același interval numărul băjenarilor ar fi crescut de două ori și jumătate în Ialomița (de la 80 de familii la 205), ceea ce nu poate fi adevărat. Această nepotrivire de cifre se explică numai prin faptul că statistica lui Nenovici pentru acest județ nu era completă, ca și prin aceea că el nu înregistrase pe băjenarii români. Tot atît de inexplicabilă ar părea creșterea pentru județul Olt (de la 27 de familii la 424), dacă n-am ține seama de aceleași împrejurări. Pentru aceste județe trebuie să socotim ca valabile cifrele catagrafiei fiscale în tot cursul anului 1831 și nu numai pentru toamna aceluiași an.

¹ Vezi plîngerea unui băjenar din Fundulea-Ilfov, care n-a fost înregistrat deoarece «cînd acolo m-am aflat lăcuind, cînd prin alte părți unde puteam îmi înlesni agonisita hrană...» (*ibidem*, f. 1 025—1 026).

² *Ibidem*, f. 970—971 și 973.

³ *Ibidem*, f. 972, 974, 976 și 993.

⁴ *Ibidem*, f. 1 003.

⁵ Pentru textul biletelor și tipărirea lor, vezi același dosar al *Vistieriei*, f. 1 035. Textul era scris în limba română și bulgară.

⁶ La finele lunii iulie 1830 se aflau totuși aici «lude 20 băjenari» veniți din Oltenia. Aceștia au scăpat probabil celor ce au alcătuit catagrafia sau au venit în județ după ce trecuse înregistrarea. Vezi Arh. st. Buc., *Adm. vechi*, dos. 3 756/1830, f. 1.

⁷ Și Bois le Comte, în raportul său din 1834, dă o cifră extrem de apropiată de aceea a lui Kiselef, și anume 5 179 de familii, ceea ce înseamnă circa 25 900 de inși. *Hurmuzaki*, XVII, p. 336.